

Metodické usmernenie č. 5/2013
k pojmu informačný systém osobných údajov
(aktualizované znenie zo dňa 17. decembra 2014)

Podľa § 46 ods. 1 písm. m) zákona č. 122/2013 Z. z. o ochrane osobných údajov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 84/2014 Z. z. (ďalej len „zákon“) Úrad na ochranu osobných údajov Slovenskej republiky (ďalej len „úrad“) vydáva toto metodické usmernenie.

ÚVOD

Cieľom tohto metodického usmernenia je vysvetliť a odlíšiť pojem informačný systém osobných údajov od iných obdobných pojmov, ktoré sú súčasťou slovenského právneho poriadku, ako aj od všeobecne zaužívaného vnímania pojmu informačný systém.

1 POJEM INFORMAČNÝ SYSTÉM OSOBNÝCH ÚDAJOV

Podľa § 4 ods. 3 písm. b) zákona je pojem informačný systém osobných údajov definovaný ako „*informačný systém, v ktorom sa na vopred vymedzený alebo ustanovený účel systematicky spracúva alebo má spracúvať akýkoľvek usporiadaný súbor osobných údajov prístupných podľa určených kritérií, bez ohľadu na to, či ide o informačný systém centralizovaný, decentralizovaný alebo distribuovaný na funkčnom alebo geografickom základe; informačným systémom sa na účely tohto zákona rozumie aj súbor osobných údajov, ktoré sú spracúvané alebo pripravené na spracúvanie čiastočne automatizovanými alebo inými ako automatizovanými prostriedkami spracúvania*“.

Informačný systém osobných údajov je osobitne definovaný pojem na účely zákona, ktorý nie je možné stotožňovať napríklad s informačným systémom verejnej správy¹⁾ alebo s informačným systémom civilnej ochrany,²⁾ ako ani s inými informačnými systémami, ktoré sú samostatne vymedzené na účely osobitných zákonov. Zároveň však platí, že hoci v prípade informačných systémov podľa osobitných zákonov pôjde o špecifické informačné systémy, ak ich obsahovou súčasťou budú aj osobné údaje, pôjde zároveň aj o informačné systémy osobných údajov.

2 VÝKLAD POJMU INFORMAČNÝ SYSTÉM OSOBNÝCH ÚDAJOV

Informačný systém osobných údajov je akákoľvek databáza určená na zhromažďovanie, získavanie, uchovávanie, poskytovanie, prenos alebo akékoľvek iné

¹⁾ § 2 písm. b) zákona č. 275/2006 Z. z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

²⁾ § 3 ods. 12 zákona č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.

spracovateľské operácie s osobnými údajmi dotknutých fyzických osôb - jednotlivcov (zákon sa nevzťahuje na identifikačné údaje fyzických osôb – podnikateľov a právnických osôb). Je však potrebné ho vykladať odlišne od tradičného vnímania pojmu informačný systém z pohľadu informačno-komunikačných technológií.

Vznik informačného systému osobných údajov zákon viaže k vymedzeniu alebo ustanoveniu účelu a prostriedkov spracúvania osobných údajov a s tým spojenej oznamovacej povinnosti, osobitnej registrácie alebo evidencie, ktorú je prevádzkovateľ povinný splniť ešte pred začatím získavania osobných údajov.

Spracúvanie osobných údajov je motivované určitým cieľom, resp. vopred jednoznačne vymedzeným alebo ustanoveným zámerom spracúvania osobných údajov, ktorý sa viaže na určitú činnosť. Takýto cieľ spracúvania osobných údajov nazývame účel. Od každého účelu spracúvania je potrebné odvodiť samostatný informačný systém osobných údajov. Napríklad, ak je potrebné spracúvať osobné údaje zamestnancov na personálne a mzdové účely, je nevyhnutné vytvoriť informačný systém „*Mzdy a personalistika*“, alebo ak sa napríklad prevádzkovateľ rozhodne odmeniť vernosť svojich zákazníkov v rámci vernostného programu, automaticky dôjde k potrebe spracúvania okrem základných identifikačných údajov zákazníka napríklad aj osobné údaje o jeho nákupnom správaní a podobne, kedy vznikne aj nový informačný systém osobných údajov „*Vernostný program*“. Každý nový účel spracúvania osobných údajov tak determinuje samostatný informačný systém osobných údajov, ktorý síce môže mať povahu funkčného celku zabezpečujúceho cieľavedomú a systematickú informačnú činnosť prostredníctvom technických a programových prostriedkov, ktoré sú súčasťou informačného systému, ale v oblasti ochrany osobných údajov naň nazeráme iba ako na jeho vedľajší znak.

Informačný systém osobných údajov tak nevzniká spôsobom, že v počítači je nainštalovaný softvér, ktorý umožňuje spracúvanie osobných údajov (napr. Excel), ale až tým, keď pomocou prostriedkov spracúvania osobných údajov (napr. softvérového a hardvérového vybavenia) dôjde k začatiu spracúvania osobných údajov (napr. v programe Excel sa vytvorí databáza dotknutých osôb) alebo sa pred začatím spracúvania osobných údajov pripraví tieto prostriedky na spracúvanie, ktorému už bol vymedzený alebo ustanovený účel. Informačný systém osobných údajov nie je možné stotožňovať s prostriedkami spracúvania osobných údajov, t.j. s programovým a technickým vybavením umožňujúcim spracúvanie osobných údajov, ale pri jeho identifikovaní je potrebné upriamiť pozornosť na účel spracúvania osobných údajov.

Na to, aby išlo o informačný systém osobných údajov v zmysle zákona je potrebné, aby spracúvanie osobných údajov prebiehalo systematicky, t.j. aby osobné údaje neboli získavané náhodne bez predchádzajúceho určenia účelu a prostriedkov spracúvania, ako aj bez zámeru ich ďalšieho spracúvania vo vytvorenom informačnom systéme osobných údajov.

Informačný systém osobných údajov nemusí byť nutne automatizovaný, t.j. prevádzkovaný pomocou technických prostriedkov, ale môže byť prevádzkovaný aj v papierovej, resp. listinnej forme. Príkladom informačného systému osobných údajov môže byť spomínaná personálna a mzdová agenda, kartotéka, kniha došlej pošty, či akákoľvek iná databáza, v ktorej prevádzkovateľ spracúva osobné údaje alebo je určená na spracúvanie osobných údajov.

ZÁVER

Informačný systém osobných údajov je jedným z najdôležitejších pojmov v oblasti ochrany osobných údajov, na ktorý je potrebné pri ochrane osobných údajov upriamiť pozornosť, a to najmä pri prijímaní a vypracovávaní dokumentácie bezpečnostných opatrení, poučovaní a vyhotovovaní záznamu o poučení oprávnených osôb, výkone práv dotknutej osoby, ako aj pri zabezpečovaní dohľadu nad spracúvaním osobných údajov zodpovednou osobou.

Informačný systém osobných údajov je úzko spojený s účelom spracúvania osobných údajov. Prevádzkovateľ je povinný pred začatím spracúvania osobných údajov vymedziť účel spracúvania osobných údajov, pokiaľ tento nie je ustanovený zákonom. Účel spracúvania tak predstavuje jednoznačne vymedzený alebo ustanovený zámer spracúvania osobných údajov, ktorý sa viaže na určitú činnosť. Práve takýto účel sa podieľa na vytvorení informačného systému osobných údajov. Forma, akou sa prevádzkovateľ rozhodne spravovať informačný systém osobných údajov už má iba povahu prostriedkov spracúvania, ktoré nie je možné zamieňať so samotným informačným systémom osobných údajov. Vzhľadom na to, že prostriedky spracúvania osobných údajov majú často podobu informačného systému z informačno-technologického chápania tohto pojmu, jeho ponímanie v zmysle zákona spôsobuje niekedy nesprávnu interpretáciu a aplikáciu v praxi. Prostriedky spracúvania osobných údajov (t.j. napr. hardvér a programové vybavenie slúžiace na ovládanie a správu informačného systému osobných údajov) nie je možné zamieňať so samotným informačným systémom osobných údajov, hoci prostriedky spracúvania osobných údajov môžu mať charakter tzv. IT informačného systému.

Správne vnímanie tohto pojmu je taktiež nevyhnutné pri posudzovaní potreby registrácie, osobitnej registrácie, či evidencie vo vzťahu ku každému jednému informačnému systému osobných údajov, ktorý prevádzkovateľ vytvára. Cieľom tohto metodického usmernenia je preto zvýšiť mieru právnej istoty v súvislosti s pojmom informačný systém osobných údajov.

V Bratislave, dňa 18. septembra 2013

JUDr. Zuzana Valková
riaditeľka odboru právnych služieb
a medzinárodných vzťahov